

METODE DE ANALIZĂ STRUCTURALĂ A PROFITULUI PÂNĂ LA IMPOZITARE

Adriana BRAȘOVEANU

Academia de Studii Economice din Moldova

This article contains comparison of three analytical techniques, which can be applied to perform structural analysis of profit before tax administration period. Advantages and disadvantages of each method are presented on the basis of an example.

Sarcina-scop a fiecărei unități de producție constituie maximizarea averii acționarilor, în special prin majorarea profitului. Calculat ca diferență dintre veniturile realizate de întreprindere pe parcursul perioadei de gestiune și cheltuielile suportate de aceasta, mărimea profitului este determinată de evoluția și stabilitatea veniturilor mai mari și cheltuielilor mai mici.

Termen de origine latin, profitul vine de la verbul *proficere*, care înseamnă „a progresa, a da rezultate”, dobândind apoi semnificativele „a da” sau „a aduce profit”. În cel mai strâns sens al cuvântului, profitul este rezultatul pe care îl obțin agenții economici ca produs al utilizării capitalului. În sens mai larg, profitul este câștigul pe care îl obțin agenții economici ca surplus peste cheltuielile suportate. De aici reiese că profitul este avantajul realizat în formă bănească dintr-o acțiune, operație sau activitate economică. Prin urmare, orice agent economic nu poate progresa, nu se poate dezvolta, dacă nu obține profit.

Reieșind din interesul diferiților utilizatori ai informației prezentate în rapoartele financiare, puterea informațională și obiectivele propuse pentru analiză, din mulțimea de indicatori ai profitului în acest articol va fi examinat **profitul până la impozitare** (cunoscut și ca profit contabil) – unul dintre indicatorii generalizatori ce scoate în evidență rezultatul financiar al întregii activități a întreprinderii, care, de regulă, este analizat atât sub aspect dinamic, cât și structural. În particular, analiza structurală a profitului până la impozitare are menirea de a evidenția contribuția fiecărui tip de activitate desfășurate în cadrul unei întreprinderi în obținerea profitului contabil.

În teoria și practica analitică se utilizează câteva metode de analiză structurală a profitului până la impozitare, și anume: **metoda tradițională (clasică) de analiză**, **metoda separată de analiză** și **metoda îmbinată de analiză**, care, deși au la bază unele laturi comune, diferă una de alta.

Metoda tradițională, sau clasică, este cea mai cunoscută și răspândită modalitate de analiză structurală a profitului până la impozitare. Conform acesteia, aprecierea structurii profitului până la impozitare se efectuează prin calcularea ponderii fiecărui element component în mărimea totală a profitului până la impozitare. Aprecierile practice a metodei tradiționale de analiză structurală este binevenită în cazurile, când unitatea economică obține, în exclusivitate, rezultate financiare pozitive sau negative din toate tipurile de activități.

Tehnica de aplicare a metodei tradiționale de analiză structurală a profitului până la impozitare este prezentată în Tabelul 1.

Tabelul 1

Analiza structurii profitului întreprinderii „Omega” până la impozitare
(*prin metoda tradițională*)

Indicatori	Anul precedent		Anul de gestiune	
	Suma, mii lei	Ponderea, %	Suma, mii lei	Ponderea, %
A	1	2	3	4
1. Rezultatul din activitatea operațională: profit (pierdere)	200	46,51	280	2800,00
2. Rezultatul din activitatea de investiții: profit (pierdere)	130	30,23	(320)	(3200,00)
3. Rezultatul din activitatea financiară: profit (pierdere)	100	23,26	80	800,00
4. Rezultatul excepțional: profit (pierdere)	-		(50)	(500)
5. Profitul (pierderea) până la impozitare (<i>rd.1+rd.2+rd.3+rd.4</i>)	430	100	(10)	(100)

În urma calculelor efectuate în Tabelul 1, se constată că în perioada precedentă unitatea economică a obținut profit până la impozitare în valoare de 430 mii lei, asigurat de toate tipurile de activități. Printre rezultatele pozitive predomină profitul operațional, a cărui cotă constituie 46,51% din totalul profitului până la impozitare, 30,23% revin pe seama profitului obținut din activitatea de investiții, iar 23,26% se datorează profitului generat de activitatea financiară.

În anul de gestiune întreprinderea analizată a înregistrat pierderi contabile în valoare de 10 mii lei, ceea ce a condiționat diminuarea profitului până la impozitare, comparativ cu realizările anului precedent, cu 440 mii lei. Printre cauzele apariției rezultatului financiar negativ putem menționa obținerea pierderilor din activitatea de investiții și în rezultatul operațiunilor excepționale în valoare de 320 și, respectiv, de 50 mii lei. Cu toate că în urma desfășurării reușite a activității operaționale și financiare întreprinderea înregistrează profit în mărime de 280 și, respectiv, de 80 mii lei, acesta nu a fost suficient pentru acoperirea pierderilor.

Avantajul cel mai evident al metodei tradiționale de analiză structurală a profitului până la impozitare este simplitatea calculelor. Totodată, aplicarea acestui procedeu de analiză structurală devine anevoioasă atunci, când în componența profitului până la impozitare există rezultate financiare pozitive și negative. În particular, cea mai mare dificultate se întâlnește la interpretarea calculelor și la formularea sensului economic al cotelor elementelor componente ale indicatorului analizat, ce depășesc 100% sau al celor cu semnul „minus”, ceea ce constituie dezavantajul principal al metodei tradiționale (a se vedea Tabelul 1).

Deoarece în practica economică rezultatele financiare din componența profitului până la impozitare foarte des sunt concomitent și pozitive și negative, pentru analiza modificărilor structurale poate fi aplicată una din următoarele metode de calcul.

Metoda separată de analiză structurală a profitului până la impozitare pune în evidență, față de prima metodă, următorul aspect: *separarea*, în cadrul analizei structurale a indicatorului nominalizat, a rezultatelor financiare pozitive și negative cu calcularea cotei fiecărui element component în suma totală a grupei respective. Modalitatea de aplicare a metodei separate în cadrul analizei structurale a profitului până la impozitare este prezentată în Tabelul 2.

Tabelul 2

Analiza structurii profitului întreprinderii “Omega” până la impozitare
(metoda separată)

Elemente componente	Anul precedent		Anul de gestiune	
	Suma, mii lei	Ponderea, %	Suma, mii lei	Ponderea, %
A	1	2	3	4
<i>Rezultat financiar pozitiv:</i>				
1. Profit din activitatea operațională	200	46,51	280	77,78
2. Profit din activitatea de investiții	130	30,23	-	-
3. Profit din activitatea financiară	100	23,26	80	22,22
Total rezultat financiar pozitiv	430	100	360	100
<i>Rezultat financiar negativ:</i>				
1. Pierdere din activitatea de investiții	-	-	320	86,49
2. Pierdere din activitatea financiară	-	-	50	13,51
3. Rezultat ex. (pierdere)	-	-	-	-
Total rezultat financiar negativ	-	-	370	100

Potriviț datelor din Tabelul 2, principala sursă formatoare de profit obținut la întreprinderea „Omega” S.A. în ambele perioade este deținută de activitatea operațională. Pe seama acestei activități a fost realizat 46,51% de profit în anul precedent și 77,78% în anul de gestiune. Altă sursă formatoare de profit revine în anul de gestiune, ca, de altfel, și în anul precedent, pe seama rezultatului din activitatea financiară. Aportul acestei activități în formarea profitului a constituit în anul precedent 23,26% și, respectiv, 22,22% în anul de gestiune.

Din componența rezultatului financiar negativ se evidențiază pierderea obținută din activitatea de investiții cu cota de 86,49% și pierderea generată din operațiunile excepționale, care deține o pondere de 13,51% din totalul rezultatului financiar negativ.

Față de metoda tradițională, analiza separată a structurii profitului până la impozitare permite interpretarea mai elocventă a rezultatelor obținute, ceea ce constituie **avantajul** principal al acestei metode. Însă, nici ea nu este una desăvârșită. Deși gruparea elementelor componente ale profitului până la impozitare cu calcularea ulterioară a cotelor acestora în suma totală a profitului/pierderii și interpretarea lor este simplă, **dezavantajul** cel mai evident constă în faptul că mărimile relative nu reflectă cotele elementelor componente ale indicatorului analizat în suma totală a profitului contabil, ci numai în grupa de profit sau pierdere.

Cea de-a treia metoda de analiză structurală a profitului până la impozitare este cunoscută ca **metodă îmbinată de analiză**. Întrucât procedeele ilustrate mai sus nu permit determinarea corelațiilor, care se găsesc între elementele componente ale profitului contabil, analiza îmbinată este considerată cea mai potrivită și rațională metodă, atunci când elementele componente ale indicatorului analizat sunt de diferite semne. Ilustrarea modelului de analiză îmbinată presupune efectuarea următoarelor etape premergătoare:

- Toți indicatorii de rezultate financiare din componența profitului până la impozitare se unesc în două grupe: de profit și pierdere;
- Suma totală a profitului se compară cu suma totală a pierderii și cea mai mare se prezintă ca 100% (la modul);
- Fiecare dintre indicatorii componenți ai profitului până la impozitare se calculează în procente din suma mai mare obținută;
- Totalul profitului și pierderii se egalează prin calcularea rezultatului financiar pozitiv sau negativ.

Abordarea tehnică a acestei modalități de analiză în baza aceluiași date convenționale este prezentată în Tabelul 3.

Tabelul 3

Analiza structurii profitului întreprinderii „Omega” până la impozitare
(metoda îmbinată)

Elemente componente	Anul precedent		Anul de gestiune	
	Suma, mii lei	Pondere, %	Suma, mii lei	Pondere, %
A	1	2	3	4
<i>Profit</i>				
1. Profit din activitatea operațională	200	46,51	280	75,68
2. Profit din activitatea de investiții	130	30,23	-	-
3. Profit din activitatea financiară	100	23,26	80	21,62
Total profit	430	100	360	97,30
Rezultat financiar negativ				
<i>Pierderi</i>				
1. Pierdere din activitatea de investiții	-	-	320	86,49
2. Pierdere din activitatea financiară	-	-	50	13,51
3. Rezultat ex. (pierdere)	-	-	-	-
Total pierderi			370	100
Rezultat financiar pozitiv	430	100	-	-

Din datele prezentate în Tabelul 3 reiese că în anul precedent întreprinderea analizată a înregistrat rezultat financiar contabil pozitiv în valoare de 430 mii lei. Asupra mărimii profitului până la impozitare au influențat rezultatele financiare obținute de întreprindere din toate tipurile de activități. Astfel, din totalul elementelor pozitive ale profitului cota cea mai semnificativă (46,51%) este deținută de profitul din activitatea operațională. Activitatea de investiții și cea financiară a generat profit în mărime de 30,23% și, respectiv, de 23,26%

Dacă în perioada precedentă întreprinderea a înregistrat rezultat financiar contabil pozitiv, în anul de gestiune situația e diametral opusă. Efortul depus de întreprindere în scopul redresării situației în anul precedent nu se regăsește în rezultatele anului de gestiune. Astfel, deși întreprinderea analizată în anul de gestiune obține și profit – din activitatea operațională (75,68%) și din cea financiară (21,62%) – suma totală a pierderilor generate de activitatea de investiții și operațiunile excepționale, care dețin cotele de 86,49% și, respectiv, de 13,51%, depășesc considerabil suma profitului. Ca urmare, suma totală a pierderilor este compensată

numai în mărime de 97,30% de profitul obținut din activitatea operațională și din cea financiară, iar 2,70% reprezintă rezultat financiar contabil negativ, ceea ce în mărime absolută constituie 10 mii lei.

Deși această metodă pare a fi mai perfectă, are și ea **neajunsuri**, printre care poate fi menționată imposibilitatea comparării în dinamică a cotelor calculate, mai cu seamă în condițiile schimbării semnelor. În particular, dacă în perioada precedentă în componența profitului până la impozitare au prevalat elemente pozitive, iar în anul de gestiune au apărut și elemente negative, atunci devine anevoioasă aprecierea acestor modificări structurale în dinamică. În calitate de **avantaj** al metodei îmbinate de analiză structurală poate fi menționat faptul că ea permite determinarea mai exactă a proporțiilor existente între elementele componente pozitive și negative.

Ca urmare a celor prezentate, putem afirma că procedeele de analiză separată și îmbinată a structurii profitului contabil sunt, în fond, varietăți ale metodei clasice, cu avantajele și dezavantajele caracteristice fiecărui model. Aplicarea lor are menirea să înlăture neajunsurile și să scoată în vileag laturile pozitive, iar alegerea metodei depinde de evoluția veniturilor și cheltuielilor aferente activităților desfășurate, de sarcinile și obiectivele urmărite.

Bibliografie:

1. Analiza rapoartelor financiare / Coordonator N.Țiriulnicova. - Chișinău: ASEM 2004.
2. Савицкая Г.В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия. - Минск: ООО «Новое издание», 2007.
3. Profitul: concepte, norme, politici / Ana Gheorghe I. - București: Editura Economica, 1998.

Prezentat la 23.03.2010